ԲՄԿ ՊՈՒՀ ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Հաստատում եմ՝
Իրավունքի Ինստիտուտի տնօրեն
Մ. Ա. Քալաշյան

ՀՀ ԿԳՍՍ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ՌՈՒՍ-ՀԱՅԿԱԿԱՆ (ՍԼԱՎՈՆԱԿԱՆ) ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РА
РОССИЙСКО-АРМЯНСКИЙ (СЛАВЯНСКИЙ) УНИВЕРСИТЕТ
ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ
ИНСТИТУТ ПРАВА

«04 » հուլիսի 2025 թ.

Ինստիտուտ՝ Իրավունքի
Ամբիոն՝ Իրավունքի տեսության եւ Սահմանադրական իրավունքի

Հեղինակ՝ Մարանգույյան Հ. Վ.

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՌԱՐԿԱՅԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ

Դասընթաց՝ Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն

Բակալավրի կրթական ծրագիր՝ 042101.01.6 «Իրավագիտություն»

Դասիչ մասնագիտութուն՝ 042101.00.6 «Իրավագիտություն»

ԲՄԿ ՊՈՒՀ Հայ-ռուսական (Սլավոնական) համալսարան

1. Ներածություն

«Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն» դասընթացը բակալավրիատի ուսումնական ծրագրի առարկաներից է: Այն բարձրագույն իրավաբանական կրթության առարկաների համակարգում իր ուրույն և կարևոր է տեղն է զբաղեցնում:

Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն հումանիտար, հիմնարար, պատմական բնույթի ընդհանրացնող և իրավագիտության համար մեթոդաբանական տեսակետից կարևոր նշանակություն ունեցող գիտություն է՝ առանձին դարաշրջաններին բնորոշ և տարբեր պետություններում պետության և իրավունքի գոյության և զարգացման ընդհանուր և հիմնական օրինաչափությունների մասին:

Ըստ էության, «Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմությունն» ուսումնասիրում է առանձին օտարերկրյա երկրների պետություններն ու իրավական համակարգերը՝ դրանց ծագման ու զարգացման պրոցեսում, ժամանակագրական հերթականության մեջ՝ վեր հանելով ինչպես առանձին ժամանակաշրջանների համար առավել բնորոշ օրինաչափություններ, այնպես էլ կանգ առնելով տվյալ դարաշրջանի համար առավել առաջադիմական ու հեղափոխական պետաիրավական երևույթների վրա:

«Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմությունն» հիմնարար բնույթով պայմանավորված, այն փոխկապված է ոչ միայն ճյուղային իրավական գիտությունների, այլ նաև պատմական, քաղաքական, փիլիսոփայության, սոցիոլոգիայի և տնտեսական գիտությունների հետ:

Առավել մանրակրկիտ ներկայացվում են կոնկրետ պետությունների «հասարակական կարգ/եր/ը», «պետական կարգ/եր/ը», «պետական ապարատը/մեխանիզմը» և հատկապես՝ տվյալ ժամանակաշրջանի կարևորագույն «իրավունքի աղբյուրները»՝ լինեն դրանք «օրենքների», «դատական նախադեպերի», թե «իրավական սովորույթների» դրսևորմամբ:

Բնականաբար, վերը նկարագրված պետաիրավական և հասարակական երևույթների շրջանակում առանձնակի ուշադրության արժանանալու են հասարակական, պետական այն երևույթներն ու կառույցներն և իրավունքի այն աղբյուրները, որոնք իրենց ժամանակաշրջանի համար ունեցել են «առաջադիմական», «հեղափոխական» բնույթ և ազդեցություն են ունեցել այլ հարևան կամ հեռավոր երկրների հասարակական և պետաիրավական հետագա զարգացման ուղու /վեկտորի/ համար:

Նեղ իմաստով «Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմությունը» երբենն անվանում են «օրենսդրությունների համեմատական պատմություն» (Я.М. Коркунов).

Սակայն հաշվի առնելով որ այն հանգամանքը, որ իրավունքը, ինչպես և առանձին ազգերի ու ժողովուրեների լեզուն, մշակույթը, բարքերը, ավանդույթները, թեև պարունակում են նաև բազում անհատական տարրեր, սակայն միաժամանակ իրենցից ներկայացնում են (հատկապես ներկայիս գլոբալիզմի դարաշրջանում) «անթիվ [փոխ]ազդեցությունների և փոխառությունների արդյունք» (Новгородцев П.И. Из лекций по общей теории права. Часть методологическая. М., 1904. С. 46), «Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմությունն» իրենից ներկայացնում է նաև, լայն իմաստով, իրավական սովորույթների, օրենքների պատմություն, որն ահնրաժեշտ է ուսումնասիրել պետության ընտրած ուղու, պետության առջև ծառացած նպատակների, պետական հարկադրանքի և հասարակական բարքերի, սովորույթների, հասարակական կարծքիքի ճնշման և դրանց հետ փոխադարձ կապի, ինչպես նաև օտարերկրյա պետությունների ազդեցության, փոխազդեցության, և նույնիսկ, այստեղ ևս՝ «ճնշման» ներքո:

«Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմությունն» գործնական արժեքը մասնավորապես դրսևորվում է իրավաստեղծ և/կամ իրավակիրառ գործունեության ոլորտում իրավական ակտեր ընդունելիս ընդհանրացված պատմական փորձի հետ հաշվի նստելու հրամայականի իմաստով:

Դասընթացի կապն ուսումնական պլանի այլ առարկաների հետ: «Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն» դասընթացը սերտ փոխկապված է «Պետության և իրավունքի տեսություն», «Քաղաքական և իրավական ուսմունքների պատմություն», «Իրավունքի փիլիսոփայություն», «Քաղաքագիտություն», «Փիլիսոփայություն» և այլ ուսումնական դասընթացների հետ:

Դասընթացի նպատակը և խնդիրները: Դասընթացի հիմնական նպատակը ուսանողների մոտ պետության և իրավունքի առաջացման, պետության տիպերի, ձևերի, գործառույթների, պետության մեխանիզմի, պետության քաղաքական համակարգում պետության տեղի և դերի վերաբերյալ գիտելիքների ձևավորումն է, իրավունքի հասկացության և էության, իրավագիտակցության, իրավունքի աղբյուրների, իրավունքի նորմերի, իրավական համակարգի, իրավաստեղծագործության, իրավակիրառման, իրավունքի մեկնաբանման,

իրավաբանական պա¬տասխանատվության մասին գիտելիքների ձևավորումն է, ինչպես նաև մասնագիտական մակարդակի իրավագիտակցության և իրավական մշակույթի ձևավորումը։

Դասընթացի խնդիրները: հասարակական քաղաքական կյանքի պետաիրավական երևույթների ուսումնասիրությունը, պետության և իրավունքի գոյության և զարգացման ընդհանուր և հիմնական օրինաչափություն¬ների ուսումնասիրությունը, մասնագիտական արհեստավարժության ձևավորումը, պետաիրավական երևույթները վերլուծելու, ստացված տեսական գիտելիքները ճիշտ կիրառելու կարողություն ձևավորելը։ Դասընթացի շրջանակներում լուծվում են հետևյալ խդիրները.

- Ապահովել անհրաժեշտ գիտելիքներ պետաիրավական ոլորտում մարդկության պատմական լավագույն փորձի մասին.
- Ուսումնասիրել պետական ինստիտուտների զարգացումը պատմական տարբեր դարաշրջաններում և տարբեր երկրներում.
- Իրականացնել հիմնական իրավական հուշարձանների և աղբյուրների ուսումնասիրությունը, որոնք ունեցել են իրենց ազդեցությունը ժամանակակից պետական իրավական մշակույթի ձևավորման վրա.
- Ուսումնասիրել, համեմատել և վերլուծել աշխարհի տարբեր ժողովուրդների մոտ ձևավորված իրավական համակարգերի և պտաիրավական ինստիտուտների ձևավորման և զարգացման հիմնական փուլերը։

2.1. Կրթական վերջնարդյունքները: Դասընթացի հաջող ավարտին ուսանողը պետք է.

իմանա՝

- Ինչ պատմական զարգացման փուլեր է անցել ժամանակակից պետությունը։
- Ինչ պատմական զարգացման փուլեր է անցել ժամանակակից իրավունքը։
- Առանձին պետություններում ինչ հասարակական կարգեր են եղել։
- Առանձին պետություններում ինչ պետակա կարգ է գոյությունն ունեցել։
- Արտասահմանյան երկրներում իրականացված պատմակն բարեփոխումները։
- ուսանողը պետք է պատկերացում ունենա «Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն» «դասընթացում շարադրված հիմնական հասկացությունների և կատեգորիաների մասին։

կարողանա՝

- ինքնուրույն եւ համակողմանիորեն կիրառել մասնագիտական գիտելիքներ նոր եւ անծանոթ իրադրություններում տեսական եւ գործնական իրավական հիմնախնդիրների լուծման համար;
- ինքուրույն գտնել, դասկարգել եւ համակողմանի ու համակարգված մոտեցմամբ փաստարկված մեկնաբանել պետահիրավական կամ այլ բնույթի տեղեկատվություն, որն անհրաժեշտ է մասնագիտացման ոլորտում խնդրի լուծման համար,
- ինքնուրույն օգտագործել գիտական հետազոտության մեթոդներ՝ մասնագիտական գործունեություն ծավալելիս եւ անհրաժեշտ հետազոտություններ իրականացնելիս,
- իրավաստեղծման, իրավակիրառման եւ մեկնաբանման ժամանակ հասկանալ քաղաքական, սոցիալական, տնտեսական, պատմական, անձնային եւ հոգբենական գործոնները:

ունակ լինի՝

- աշխատել թիմում, ավելին՝ ղեկավարելու համատեղ թիմային աշխատանքը, կիրառել պատմական փորձը ժամանակակից պետահիրավական ինստիտուտների կատարելոգործման համար:

2.2. Դասընթացի աշխատատարության բաշխումն ըստ ուսումնական աշխատանքի տեսակների (ակադեմիական ժամերով)

Ուսումնական աշխատանքի տեսակները	Ընդամենը, ակադ. ժամեր
1. Առարկայի ուսումնասիրման ընդհանուր աշխատատարությունն, այդ թվում՝	**108**
1.1. Լսարանային պարապմունքներ, այդ թվում՝	**68**
1.1.1. Դասախոսություններ	**34**
1.1.2. Գործնական պարապմունքներ, այդ թվում՝	**34**
1.1.2.1. Ստուգողական աշխատանքներ	
1.2. Ինքնուրույն աշխատանք, այդ թվում՝	**40**
1.2.1. Քննություններին նախապատրաստում	
1.2.2. Ինքնուրույն աշխատանքի այլ տեսակներ, այդ թվում՝ (նշել)	
1.2.2.1. Գրավոր ինքնուրույն աշխատանքներ	
1.2.2.2. Էսսե և ռեֆերատներ	

Ամփոփիչ ստուգում (քննություն, ստուգարք)	քննություն

2.3. Առարկայի ծավալը՝ 108 ժամ, կրեդիտ՝ «3» ECTS:

2.4. Դասընթացի ծավալի բաշխում (ակադեմիական ժամերով) ըստ թեմաների և ուսումնական աշխատանքի տեսակների

Առարկայի բաժինները և թեմաները	Ընդամենը	Դասախոսու-թյուններ	Գործնական / սեմինար պարապմունքներ
1	2=3+4	3	4
Թեմա 1. Անգլիայի պետության ու իրավունքի զարգացումը 17-20-րդ դարերում:	4	2	2
Թեմա 2. ԱՄՆ առաջացումը, ԱՄՆ պետականության և իրավունքի զարգացման պատմությունը:	8	4	4
Թեմա 3. Ֆրանսիային պետության ու իրավունքի զարգացումը 17-20-րդ դարերում:	16	8	8
Թեմա 4. Գերմանիայի պետության ու իրավունքի զարգացումը 17-20-րդ դարերում:	16	8	8
Թեմա 5 Գաղութային համակարգի փլուզումը, գլոբալիզմը, պետականության ու իրավունքի զարգացումը 20-21-րդ դարերում:	24	12	12
Ընդամենը	68	34	34

3. Դասընթացի թեմաները եւ ծավալները:

ՄՈԴՈՒԼ 1

ԹԵՄԱ 1. Անգլիայի պետության ու իրավունքի զարգացումը 17-20-րդ դարերում:

17-րդ դարի կեսերի քաղաքացիական պատերազմ և Անգլիայում անկախ հանրապետության ստեղծումը: Օլ. Կրոմվելի պրոտեկտորատը Անգլիայում (դրա ստեղծման պատճառները, սահմանադրական ձևավորումը, քաղաքական ռեժիմը): «Habeas Corpus Act» ընդունումն Անգլիայում 1679 թվականին (ընդունման պատճառներ, բովանդակությունը): «Իրավունքների բիլը» 1689թ: «Հիմնադիր ակտ» (Settlement Act) 1701թ.: Անգլիայում սահմանադրական միապետության հաստատումը: Անգլիայում սահմանադրական միապետության զարգացումը 18-րդ դարում: «Պատասխանատու կառավարություն» ձևավորումը: 19-րդ դարի ընտրական բարեփոխումները Անգլիայում: «Պառլամենտի մասին ակտի» ընդունումն Անգլիայում 1911թ.-ին: Բրիտանական գաղութային կայսրությունը 18-ից 20-րդ դարի սկզբին: Քրեական իրավունքի զարգացումն Անգլիայում 17-20-րդ դդ.: Քաղաքացիական իրավունքի ձևավորումը Անգլիայում 17-20-րդ դդ.: Անգլիայի դատարանների ձևավորման պատմությունը:

ԹԵՄԱ 2. ԱՄՆ առաջացումը, ԱՄՆ պետականության և իրավունքի զարգացման պատմությունը:

Հյուսիսամերիկյան գաղութների անկախության պատերազմն ընդդեմ Անգլիայի և ԱՄՆ-ի կազմավորումը: «Անկախության հռչակագիրը» 1776 թ.: ԱՄՆ Սահմանադրությունը 1787 թ.: «Իրավունքների օրինագիծ» 1791 թ. ԱՄՆ-ում: Միացյալ Նահանգների պետականության զարգացումը XX դարում: Ռուզվելտի «Նոր ծրագիրը» և դրա հետևանքները: Թաֆթ-Հարթլիի օրենքը 1947 թ. ԱՄՆ-ում. Ժամանակակից ԱՄՆ իրավունքի առանձնահատկությունները:

ԹԵՄԱ 3. Ֆրանսիային պետության ու իրավունքի զարգացումը 17-20-րդ դարերում:

1789թ.-ի Մեծ ֆրանսիական հեղափոխությունը, դրա նախադրյալները, փուլերն ու նշանակությունը: Ֆրանսիայի 1789 թ.-ի «Մարդու և քաղաքացու իրավունքների և ազատությունների մասին հռչակագիրը»: Ֆրանսիայի 1791 թվականի սահմանադրությունը: Իշխանության կազմակերպումը Յակոբինյան բռնապետության ժամանակաշրջանում Ֆրանսիայում (1793-1794 թթ.): Յակոբինյան օրենսդրությունը Ֆրանսիայում (1793 -1794 թթ.): Ֆրանսիայի Դիրեկտորիայի կառավարությունը: Առաջին կայսրության կառավարման համակարգը Ֆրանսիայում: Բուրբոնների միապետության վերականգնումը Ֆրանսիայում1814 թ-ին: Երկրորդ Հանրապետություն Ֆրանսիայում. 1848 թվականի Սահմանադրությունը: Երկրորդ կայսրության քաղաքական համակարգը Ֆրանսիայում. Բոնապարտիզմի էությունը:

Փարիզի կոմունան: Ֆրանսիայի Երրորդ Հանրապետությունը, նրա Սահմանադրությունն ու իրավունքի զարգացումը: 1804 թվականի Ֆրանսիայի քաղաքացիական օրենսգիրք (ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը): Գույքային իրավունքի հիմնական ինստիտուտները՝ ըստ Ֆրանսիայի 1804 թ.-ի քաղաքացիական օրենսգրքի: Պարտավորական իրավունքն ըստ Ֆրանսիայի 1804 թ.-ի քաղաքացիական օրենսգրքի: Ամուսնության և ժառանգության իրավունքը՝ ըստ 1804 թվականի Ֆրանսիայի քաղաքացիական օրենսգրքի: 1810 թվականի Ֆրանսիայի քրեական օրենսգիրքը ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը, հիմնական ինստիտուտները): Ժողովրդական ճակատը Ֆրանսիայում և նրա պայքարը ֆաշիզմի դեմ: Չորրորդ հանրապետությունը Ֆրանսիայում: Ֆրանսիայի քաղաքական համակարգը ըստ 1946 թվականի սահմանադրության. 1951 և 1954 թվականների սահմանադրական բարեփոխումներ: Հինգերորդ Հանրապետության կազմավորումը Ֆրանսիայում. 1958 թվականի սահմանադրության հիմնական դրույթները:

ՄՈԴՈՒԼ 2

ԹԵՄԱ 4. Գերմանիայի պետության ու իրավունքի զարգացումը 17-20-րդ դարերում:

Գերմանիայի միավորումը 19-րդ դարում. Գերմանական կայսրության ստեղծումը: Գերմանական կայսրության սահմանադրությունը (1871թ.): 1900 թվականի Գերմանիայի քաղաքացիական օրենսգիրք (ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը, հիմնական ինստիտուտները): 1871 թվականի Գերմանական կայսրության քրեական օրենսգիրք (ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը, հիմնական ինստիտուտները): 1871 թվականի Գերմանական կայսրության քրեական օրենսգիրքը (ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը, հիմնական ինստիտուտները): 1918 թվականի նոյեմբերյան հեղափոխություն Գերմանիայում: Վեյմարի 1919 թվականի սահմանադրությունը Գերմանիայում: Ժողովրդավարության ճգնաժամը և ֆաշիստական բռնապետության հաստատումը Գերմանիայում: Գերմանիայում ֆաշիստական բռնապետության պետական մեխանիզմը: հետպատերազմյան կառուցվածքը: Բոննի 1949 թվականի Սահմանադրություն, նրա հիմնական դրույթները: Գերմանիայի վերամիավորումը (1990 թ.):

ԹԵՄԱ 5 Գաղութային համակարգի փլուզումը, գլոբալիզմը, պետականության ու իրավունքի զարգացումը 20-21-րդ դարերում:

Գաղութային համակարգի փլուզումը և անկախ պետությունների ձևավորումը Ասիայի և Աֆրիկայի երկրներում: Արտասահմանյան սոցիալիստական պետությունների առաջացման պատմական պայմանները. Ժողովրդական դեմոկրատական հեղափոխությունների բնույթը, խնդիրներն ու փուլերը: Ասիայում

անկախ պետությունների ձևավորումն ու զարգացման ուղին: Աֆրիկայում անկախ պետությունների ձևավորումն ու զարգացման ուղին: Հնդկաստանի Հանրապետության ձևավորում. 1950 թվականի Սահմանադրությունը և դրա զարգացումը: Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետությունը: Ճապոնիայի պետական համակարգը 20-րդ դարում: Ժամանակակից քրեական դատավարության ձևավորումը XX դարում: Ժամանակակից աշխատանքային և աշխատանքային օրենսդրությունը XX դարում: Իրավունքի աղբյուրների զարգացումը XX դարում: Քաղաքացիական իրավունքի զարգացումը 20-րդ դարում. Շեղում քաղաքացիական իրավունքի դասական սկզբունքներից: Հակամենաշնորհային օրենսդրության մշակումը 20-րդ դարում: XX դարում բուրժուական քրեական իրավունքի զարգացման հիմնական միտումները: Իրավունքի անգլո-սաքսոնական և մայրցամաքային համակարգերը: Ժամանակակից գլոբալիզմն ու պոստ-ինդուստրիալ հասարակությունները:

4. Գրականության ցանկ

Հիմնական՝

1. Ա.Պ. Արշակյան, Արտասահմանյան երկրների պետության և իրավունքի պատմություն, Երևան, 2003թ.
2. О. А. Жидкова, Н.А. Крашенинникова, История государства и права зарубежных стран (в 2-х томах), М. 2005.
3. О. А. Омельченко, Всеобщая история государства и права (в 2-х томах), М. 2006.
4. З. М. Черниловский. Всеобщая история государства и права. М. 2005.
5. В. М. Курицин, Савельев В.М. Всеобщая история государства и права. М. 2006.
6. В. Г. Графский, Всеобщая история государства и права, М. 2006.
7. К. И. Батыр, И. И. Исаев, История государства и права зарубежных стран, М. 2006.
8. П.И. Галанза, История государства и права зарубежных стран. Под ред. П.И. Галанзы. М., 1969 г.
9. Прудников М. Н. История государства и права зарубежных стран : учеб. для вузов, М.2006.
10. К. И. Батыр, Хрестоматия по История государства и права зарубежных стран, М. 2006.
11. В. Н. Садиков, Хрестоматия по История государства и права зарубежных стран, М. 2006.
12. Ю. Г. Мсрян, История государства и права зарубежных стран, Учебно-методическое пособие, РАУ, Ереван, 2005г.
13. Н.А. Крашенинникова, История государства и права зарубежных стран, Учебно-методическое пособие, М. 2005.

Լրացուցիչ գրականության ցանկ՝

1. Réné David, Camille Jauffret-Spinosi, *Les Grands Systèmes de droit contemporains*, DALLOZ, 11-ième edition, Paris, 2002.
2. Glendon Mary Ann et Al., *Comparative Legal traditions: Materials and Cases on Western Law* Thompson West, 2007.
3. Merryman Clark and Haley, *The Civil Law Tradition: Europe, Latin American and East Asia,* Michie, 1994.
4. Общая теория государства и права. Академический курс в трех томах. Ответственныйредактор М.Н. Марченко.М., 2007
5. Нерсесянц В.С. Общая теория права и государства. – М., 2000
6. Марченко М.Н. Правовые системы современного мира. Учебник-пособие. М., 2008
7. Малько А.В., Соломатин, А.Ю.Сравнительное правоведение. Учебно-методический комплекс. М. 2008
8. Саидов А.Х. Сравнительное правоведение М., 2005
9. Толкование норм права: учебно-практ. пособие // А.В. Смирнов, А.Г. Манукян. – М.:Проспект 2008

5. Հարցեր եւ առաջադրանքներ ուսանողների ինքնուրույն աշխատանքի համար

Հարցաշար

1. 17-րդ դարի կեսերի քաղաքացիական պատերազմ և Անգլիայում անկախ հանրապետության ստեղծումը:
2. Օ. Կրոմվելի պրոտեկտորատը Անգլիայում (դրա ստեղծման պատճառները, սահմանադրական ձևավորումը, քաղաքական ռեժիմը):
3. 39. «Habeas Corpus Act» ընդունումն Անգլիայում 1679 թվականին (ընդունման պատճառներ, բովանդակությունը):
4. 40. «Իրավունքների բիլը» 1689թ:
5. «Հիմնադիր ակտ» (Settlement Act) 1701թ.:
6. Անգլիայում սահմանադրական միապետության հաստատումը:
7. Անգլիայում սահմանադրական միապետության զարգացումը 18-րդ դարում: «Պատասխանատու կառավարություն» ձևավորումը:
8. 19-րդ դարի ընտրական բարեփոխումները Անգլիայում:
9. «Պառլամենտի մասին ակտի» ընդունումն Անգլիայում 1911թ.-ին:
10. Բրիտանական գաղութային կայսրությունը 18-ից 20-րդ դարի սկզբին:
11. Քրեական իրավունքի զարգացումն Անգլիայում 17-20-րդ դդ.:
12. Քաղաքացիական իրավունքի ձևավորումը Անգլիայում 17-20-րդ դդ.:
13. Անգլիայի դատարանների ձևավորման պատմությունը:
14. Հյուսիսամերիկյան գաղութների անկախության պատերազմն ընդդեմ Անգլիայի և ԱՄՆ-ի կազմավորումը:

15. «Անկախության հռչակագիրը» 1776 թ.:
16. ԱՄՆ Սահմանադրությունը 1787 թ.:
17. «Իրավունքների օրինագիծ» 1791 թ. ԱՄՆ-ում:
18. Միացյալ Նահանգների պետականության զարգացումը XX դարում:
19. Ռուզվելտի «Նոր ծրագիրը» և դրա հետևանքները:
20. Թաֆթ-Հարթլիի օրենքը 1947 թ. ԱՄՆ-ում:
21. Ժամանակակից ԱՄՆ իրավունքի առանձնահատկությունները:
22. 1789թ.-ի Մեծ ֆրանսիական հեղափոխությունը, դրա նախադրյալները, փուլերն ու նշանակությունը:
23. Ֆրանսիայի 1789 թ.-ի «Մարդու և քաղաքացու իրավունքների և ազատությունների մասին հռչակագիրը»:
24. Ֆրանսիայի 1791 թվականի սահմանադրությունը:
25. Իշխանության կազմակերպումը Յակոբինյան բռնապետության ժամանակաշրջանում Ֆրանսիայում (1793-1794 թթ.):
26. Յակոբինյան օրենսդրությունը Ֆրանսիայում (1793 -1794 թթ.):
27. Ֆրանսիայի Դիրեկտորիայի կառավարությունը:
28. Առաջին կայսրության կառավարման համակարգը Ֆրանսիայում:
29. Բուրբոնների միապետության վերականգնումը Ֆրանսիայում1814 թ-ին:
30. Երկրորդ Հանրապետություն Ֆրանսիայում. 1848 թվականի Սահմանադրությունը:
31. Երկրորդ կայսրության քաղաքական համակարգը Ֆրանսիայում. Բոնապարտիզմի էությունը:
32. Փարիզի կոմունան:
33. Ֆրանսիայի Երրորդ Հանրապետությունը, նրա Սահմանադրությունն ու իրավունքի զարգացումը:
34. 1804 թվականի Ֆրանսիայի քաղաքացիական օրենսգիրք (ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը):
35. Գույքային իրավունքի հիմնական ինստիտուտները՝ ըստ Ֆրանսիայի 1804 թ.-ի քաղաքացիական օրենսգրքի:
36. Պարտավորական իրավունքն ըստ Ֆրանսիայի 1804 թ.-ի քաղաքացիական օրենսգրքի:
37. Ամուսնության և ժառանգության իրավունքը՝ ըստ 1804 թվականի Ֆրանսիայի քաղաքացիական օրենսգրքի:
38. 1810 թվականի Ֆրանսիայի քրեական օրենսգիրքը ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը, հիմնական ինստիտուտները):
39. Ժողովրդական ճակատը Ֆրանսիայում և նրա պայքարը ֆաշիզմի դեմ:
40. Չորրորդ հանրապետությունը Ֆրանսիայում: Ֆրանսիայի քաղաքական համակարգը ըստ 1946 թվականի սահմանադրության. 1951 և 1954 թվականների սահմանադրական բարեփոխումներ:
41. Հինգերորդ Հանրապետության կազմավորումը Ֆրանսիայում. 1958 թվականի սահմանադրության հիմնական դրույթները:

42. Գերմանիայի միավորումը 19-րդ դարում. Գերմանական կայսրության ստեղծումը։
43. Գերմանական կայսրության սահմանադրությունը (1871թ.)։
44. 1900 թվականի Գերմանիայի քաղաքացիական օրենսգիրք (ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը, հիմնական ինստիտուտները)։
45. 1871 թվականի Գերմանական կայսրության քրեական օրենսգիրք (ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը, հիմնական ինստիտուտները)։
46. 1871 թվականի Գերմանական կայսրության քրեական օրենսգիրքը (ստեղծման պատմությունը, կառուցվածքը, հիմնական ինստիտուտները)։
47. 1918 թվականի նոյեմբերյան հեղափոխություն Գերմանիայում։
48. Վեյմարի 1919 թվականի սահմանադրությունը Գերմանիայում։
49. Ժողովրդավարության ճգնաժամը և ֆաշիստական բռնապետության հաստատումը Գերմանիայում։
50. Գերմանիայում ֆաշիստական բռնապետության պետական մեխանիզմը։
51. Գերմանիայի հետպատերազմյան կառուցվածքը։ Բոննի 1949 թվականի Սահմանադրություն, նրա հիմնական դրույթները։
52. Գերմանիայի վերամիավորումը (1990 թ.)։
53. Գաղութային համակարգի փլուզումը և անկախ պետությունների ձևավորումը Ասիայի և Աֆրիկայի երկրներում։
54. Արտասահմանյան սոցիալիստական պետությունների առաջացման պատմական պայմանները. Ժողովրդական դեմոկրատական հեղափոխությունների բնույթը, խնդիրներն ու փուլերը։
55. Ասիայում անկախ պետությունների ձևավորումն ու զարգացման ուղին։
56. Աֆրիկայում անկախ պետությունների ձևավորումն ու զարգացման ուղին։
57. Հնդկաստանի Հանրապետության ձևավորում. 1950 թվականի Սահմանադրությունը և դրա զարգացումը։
58. Չինաստանի Ժողովրդական Հանրապետությունը։
59. Ճապոնիայի պետական համակարգը 20-րդ դարում։
60. Ժամանակակից քրեական դատավարության ձևավորումը XX դարում։
61. Ժամանակակից աշխատանքային և աշխատանքային օրենսդրությունը XX դարում։
62. Իրավունքի աղբյուրների զարգացումը XX դարում։
63. Քաղաքացիական իրավունքի զարգացումը 20-րդ դարում. Շեղում քաղաքացիական իրավունքի դասական սկզբունքներից։
64. Հակամենաշնորհային օրենսդրության մշակումը 20-րդ դարում։
65. XX դարում բուրժուական քրեական իրավունքի զարգացման հիմնական միտումները։
66. Իրավունքի անգլո-սաքսոնական և մայրցամաքային համակարգերը։
67. Ժամանակակից գլոբալիզմն ու պոստ-ինդուստրիալ հասարակությունները։

6. Ստուգումների անցկացման ձևը եւ գնահատման չափանիշները։

ԲՄԿ ՊՈՒՀ Հայ-ռուսական (Սլավոնական) համալսարան

Խմբային քննարկում. Նպատակը՝ մտքերի փոխանակում կոնկրետ առաջադրված տեսական հիմնախնդիրների վերաբերյալ:

Գնահատման չափանիշները՝ տեսական պատրաստվածություն, հղումներ հեղինակներին, սեփական կարծիքի հիմնավոր եւ տրամաբանական փաստարկվածություն, ակադեմիական ակտիվություն, գիտական էթիկայի պահպանման կարողություն:

Ելույթներ ըստ թեմայի. Նպատակը՝ թեմայի կամ հարցի խորացված ուսումնասիրում:

Գնահատման չափանիշները՝ պատասխանի տրամաբանական կառուցում, տեսական եւ կիրառական գիտելինքների համադրում, օրինակներ բերելու ունակություն, տեսակետների պատճառաբանվածություն:

Ստուգարք. Նպատակը՝ ստուգել ուսանողների գիտելիքները եւ ելույթների վերլուծության ունակությունը ստացված գիտելինքերի արդյունքում: